

неговото зараждане и разширяване. Известно е, че правото на сърбитѣ да отварятъ свои училища вече не само въ Скопско, но и въ Битолския и Солунски вилаети, окончателно се легитимира прѣзь 1899 г.

Нека скицираме сега проявитѣ на третия факторъ въ полза на сърбизма въ Турция — руската дипломация. До като черковната борба се водеше до скоро само между българи и гърци, грѣцката патриаршия въ Цариградѣ, слѣдѣ като се почувствува слаба въ тѣчението ѝ, поиска да намѣси въ нея и сърбитѣ. Явиха ѝ се на помощъ косвенно заинтересуванитѣ, а отъ друга страна по мощни фактори въ Източния въпросъ — Русия и Австро Унгария. Първата подържаше Сърбия, а втората — България, а двѣтѣ наедно своитѣ бждащи разширения за смѣтка на разединени, дребни народи и слаби държавици.

Прѣзь юли 1893 год. руския посланникъ въ Цариградѣ Нелидовъ положи голѣми усилия прѣдѣ грѣцкия патриархъ за замѣнянето тогавашния грѣцки владикъ въ Скопие съ владиката Козановичъ, сърбинъ, който въ 1891 г. биде изгоненъ отъ Австрия, като сръбски пропагандистъ, и който прѣзь въпросната 1893 г. се намиралъ въ Черна гора. Едноврѣменно съ това Нелидовъ работеше прѣдѣ Пората за прѣотварянето на сръбското училище въ Скопие (1893 г.)¹⁾. При това, генер. Груичъ направи постѣпки прѣдѣ грѣцката патриаршия за отстъпване една грѣцка черква въ Цариградѣ за сръбеко богослужение още прѣзь сѣщия априлъ 1892 г.²⁾

Прѣзь ноември 1895 год. грѣцката патриаршия се съгласи да назначи сърбинъ за владика въ Призрѣнъ слѣдѣ смъртта на грѣцкия тамъ, сѣщо съ подкрѣпата на Нелидовъ. Сръбски кандидатъ тогава за Призрѣнската епархия бѣ Сава Когански, сѣщо изгоненъ изъ Босна отъ австро унгарското правителство. Посланника на послѣдното въ Цариградѣ се възпротиви на тоя изборъ и на слѣдната година се замѣни съ тоя на Дионисий Петровичъ — сѣщо сърбинъ. Постѣпкитѣ, слѣдователно, на сръбския министръ Вл. Джорджевичъ за втори пѣтъ (февруари 1895 г.) прѣдѣ новия грѣцки

1) Нека не забравяме, че берата за новоназначения български владика въ Скопие е отъ 4 априли 1892 г.

2) Прѣзь 1893 г. сърбитѣ извоювали и училище въ Цариградъ съ 28 ученика и 2 учители.